

МСФИ 9: Финансијски инструменти – Одговарајући третман промена у кредитном ризику (заједничка или појединачна процена)

МСФИ 9 укључује извештај број примера како се врши заједничка и појединачна анализа. У наставку је у илустративне сврхе приказан један од тих примера.

Банка АБЦ даје хипотекарне кредите за финансирање стамбене некретнине у три различита региона. Банка има прописане критеријуме за одобравање кредита на основу кредитног скорa, и клијенти који имају кредитни скор изнад ниво прихватања добијају кредите, тј. они се посматрају као способни да измирују уговорене обавезе по основу кредита. Када се пушта нови хипотекарни кредит банка АБЦ користи кредитни скор да одреди ризик наступања статуса неизмирења обавеза на дан иницијалног признавања.

Појединачна процена

У региону један банка АБЦ процењује сваки хипотекарни кредит на месечном нивоу помоћу аутоматизованог бихејвиоралног скоринг процеса који је заснован на текућим и прошлим статусима доцње, задужености, LTV measures – loan – to – value measures (однос бруто књиговодствене вредности и тржишне вредности хипотекарне непокретности која је датом пласману обезбеђење), понашање клијента код осталих финансијских инструмената које има са банком АБЦ, висином кредита, и временом од пуштања кредита. Банка АБЦ ажурира LTV рацио на регуларној основи помоћу аутоматизованог процеса који поново процењује вредност непокретности на основу недавних продаја. Историјски подаци указују на снажну корелацију између вредности резиденцијалних некретнина и стопе неизмирења обавеза по основу хипотекарних кредита која је уграђена у бихејвиорални скор. Банка АБЦ је способна да идентификује значајно повећање у кредитном ризику након иницијалног признавања на нивоу појединачног клијента пре него што кредит уђе у доцњу ако постоји дисторзија бихејвиоралног скорa.

Када је повећање у кредитном ризику значајно резервисање за губитке је износ једнак очекиваном кредитном губитку (ECL) током века трајања; ако нема значајног повећања кредитног ризика наставља се са признавањем дванаестомесечног кредитног губитка. Резервисања за губитке се одмеравају коришћењем LTV рациа у процени јачине губитка. Ако је банка неспособна да ажурира бихејвиорални скор, на пример да рефлектује очекивано опадање цена некретнина, користе се разумне и корисне информације које су расположиве без претераног трошка и напора да се предузме процена на заједничкој основи у одређивању кредита који имају значајно повећање кредитног ризика након иницијалног признавања и призна се очекивани кредитни губитак током века трајања за ове кредите.

Заједничка процена

У регионима два и три банка АБЦ нема капацитет за спровођење аутоматизованог скоринга. Уместо тога у циљу управљања кредитним ризиком, банка АБЦ прати ризик од неизмирења обавеза помоћу информација о доцњи. Признаје резервисања за губитке у износу једнаком очекиваном кредитном губитку током века трајања за све

кредите који имају доцњу већу од 30 дана. Премда банка АБЦ користи информације о доцњи као једине специфичне информације о зајмопримцу она такође разматра и остале разумне и корисне информације о будућим кретањима које су расположиве без претераног трошка или напора у процени да ли треба признати очекиване кредитне губитке током века трајања и за кредите који још нису у доцњи од 30 дана. Ово је нужно како би се испунили циљеви из параграфа 5.5.4 МСФИ 9 о признавању очекиваних кредитних губитака током века трајања за сва значајна повећања у кредитном ризику.

Регион два укључује привредну грану рударство која је у великој мери зависна од извоза угља и повезаних производа. Банка АБЦ постаје свесна значајног пада у извозу угља и антиципира блиско затварање неколико рудника. Због очекиваног пораста стопе незапослености ризик настанка статуса неизмирења обавеза по основу хипотекарних кредита у овој зони је повезан са рудницима угља и одређено је да постоји значајно повећање кредитног ризика чак и када клијенти још нису у доцњи на дан финансијског извештавања. Банка АБЦ сегментира њен портфолио, према привредној грани у којој су клијенти запослени да идентификује клијенте који припадају привредној грани рударство као доминантном извору незапослености (ово је прилаз од дна ка врху). За такву групу хипотекарних кредита, банка АБЦ признаје резервисања за губитке у износу једнаком очекиваним кредитним губицима током века трајања, док за остале хипотекарне кредите у региону два наставља да признаје резервисања за губитке у износу једнаком дванаестомесечним очекиваним кредитним губицима. Нови одобрени кредити клијентима који долазе из привредне гране рударства међутим имају резервисања за губитке у износу једнаком дванаестомесечним кредитним губицима, пошто они још нису доживели значајно повећање кредитног ризика након њиховог иницијалног признавања.

У региону три, банка АБЦ антиципира ризик од настанка статуса неизмирења обавеза и отуда повећање кредитног ризика, као резултат очекиваног повећања каматних стопа за време очекиваног трајања хипотекарних кредита. Историјски повећање у каматним стопама је било добар индикатор будућих неиспуњавања обавеза по основу хипотекарних кредита у региону три, посебно када су клијенти немају обавезу да плаћају фиксну каматну стопу на хипотекарне кредите. Банка АБЦ одређује да је портфолио хипотекарних кредита у региону три са варијабилним каматним стопама хомоген и да за разлику од региона два није могуће идентификовати посебни под - портфолио на основу заједничких карактеристика ризика клијената за које је очекивано да имају значајно повећање у кредитном ризику. Међутим, као резултат хомогености хипотекарних кредита у региону три банка АБЦ одређује да процена може бити учињена на пропорционалној основи у односу на целокупни портфолио који има значајно повећање у кредитном ризику након иницијалног признавања (прилаз од врха ка доле). На основу историјских информација банка АБЦ процењује да повећање у каматним стопама од 2% ће проузроковати значајно повећање у кредитном ризику за 20% портфолиа са варијабилном каматном стопом. Због тога као резултат антиципираног повећања у каматним стопама банка АБЦ одређује да се кредитни ризик за 20% хипотекарних кредита у региону три значајно повећао након иницијалног признавања. У складу са тим банка АБЦ признаје очекивани кредитни губитак током века трајања за 20% портфолиа хипотекарних кредита са варијабилном каматном

стопом и резервисање за губитке у износу једнаком дванаестомесечном очекиваном кредитном губитку за остатак портфолиа.

Анализа: У овом случају, где индивидуална процена узима у обзир само информације о доцњи, од банке се захтева да комплетира процене промена у кредитном ризику на нивоу портфолиа коришћењем информација значајних за будуће изгледе пословања. Да би комплетирала процене банка користи оба прилаза и од врха ка доле, и од доле ка врху на основу расположивих информација за сваки портфолио. Оба прилаза су прихватљива по стандарду.

Уз то ентитет треба да подели портфолио ако идентификује да постоји значајно повећање кредитног ризика које се односи само на одређени део портфолиа. Ово може индиректно да се карактеристике ризика разликују и због тога је нужно поделити портфолио.¹

Приредио: Драженко Лукач

¹ Извор: IFRS 9: Expected credit losses, PWC, August 2014.